

Kostyál László

Zalaegerszegi Szalon 2018

Kiállítási enteriőr
Gombos Zsófia
és **Szabolcs Péter**
munkáival

2018 januárjában az ötödik alkalommal nyílt meg a zalaegerszegi Városi Hangverseny- és Kiállítóteremben a zalai megyeszékhelyhez kötődő képző- és iparművészek munkáit bemutató Szalon. Huszonhárom művész hozta el alkotásait, ami önmagában is tiszteletre méltó szám egy nem is egészen hatvan- ezres településen, pláne úgy, hogy néhány név bizony hiányzott a sorból. Előre kell persze bocsátani, olyan csak igen elvétve fordul elő, hogy egy ilyen, átfogó igényű tárlaton valaki vagy inkább valakik hiánya ne tűnne fel, így talán szerencsésebb úgy fogalmazni: ezúttal Frimmel Gyula, Dienes Gyula, Béres János és a fiatalabb generáció több, már csak ritkábban hazajáró tagjának (Bárdosi Katinka, Gazdag Ágnes, Gyerák

Petra, László Edina, Szentgróti Dávid stb.) műveit kerestük hiába a teremben.

A huszonhárom kiállító művész ugyanakkor olyan, maradandó élményt nyújtott, amellyel igazolta Tóth Csaba Munkácsydíjas festőművész, egyetemi docens a megnyitón elhangzott szavait arról, hogy Zalaegerszeg és Zala megye a magyar képzőművészet palettáján hangsúlyos helyet tölt be. És ha már a vernisszázs egy gondolatát idéztük, álljon itt egy másik is: a kiállított művek között nem találunk sem ultrakonzervatív, sem pedig ultramodern fel fogásban készületeket. Úgy is mondhatnánk, hogy a sokszor elitista jellegű, extremitásra törekvő mainstream megnyilvánulások helyett – bár sokszor következetesen egyéni

Nemes László: Invazív virágok

Farkas Ferenc: Humanisták

karakterú, de mégis – többnyire hagyományosabb eszköztárat használó, egyszerűsített a narratívájával szélesebb látogatói réteget megcélzó alkotásokat láthattunk. A verbalizálható, vagy legalább *részben* szavakba önthető mondanivaló a legtöbb kiállító számára fontos, a figurativitáson csak néhányan lépnek teljes mértékben túl. Bár e két jellemző nem minden esetben fedi teljes mértékben egymást, esetünkben mindkettő igaz.

Napjainkat különösen sok szellemi feszültség és vibrálás jellemzi, ezért felvetődik a kérdés, reagálnak-e ezekre a művészek, és amennyiben igen, milyen módon teszik. A Zalaegerszegi Szalon kapcsán azt szűrhetjük le, hogy a reakció leginkább áttételes, illetve szimbolizáló, és gyakran

filozofikus-moralizáló síkon zajlik. A mindennapok aktualitásai ugyan nem vetődnek fel közvetlenül, azonban lecsapódásuk felfedezhető a kérdésfelvetésben. Talán kicsit jelképes is, ha a tárlat egyetlen díjazottja, Nemes László munkáit vesszük először szemügyre. *Invazív virágok I-II.* c. képei közül az első két vázában lévő, csendélet-szerűen elrendezett, tetszetős virágokat látni, a másodikban azonban egymással hadakozó, egymás ellen mintegy invázióval próbálkozó színes virágokat. A *XXI. századi átváltozások* két részből áll: elől egy szikkadt földes felületet imitáló posztamensen négy plasztikus fej van egy sorban, az utolsó a többinél lejjebb, a második és a harmadik különböző mértékben mint a rothadásnak indult volna. Mögöttük egy festett síkon

Kiss Ágnes Katinka:
Tápláléklánc II.

(illetve vásznon) sorakozik ugyanaz a négy, más-más megjelenést öltő fej. És hogy ne férjen kétség ahhoz, hogy a kaméleon-szerű változékonyság rólunk szól: a kétszer négy fej mindegyike a művész arcvonásait viseli.

Különösen is jellemzi a moralizáló szimbolizmus Kiss Ágnes Katinka két nagyméretű, erőteljes, élénk színekkel megfestett, koloritjával vidám hangulatot árasztó, ugyanakkor áthallásosnak is érezhető festményét (*Tápláléklánc I-II.*). Az elsőn egy kegyetlen tekintetű kaméleon előtt reszket egy szúrós virágba kapaszkodva az ijedtében elkékült béka. A másodikon talán ugyanaz a béka, immáron eredeti, zöld színében, két rémült bogarat fenyeget elnyeléssel. Alighanem szintén élénk tart tükröt egyetlen képével – *Cím nélkül* – Gombos Zsófia. A vásznon kék alapon, a környezet minden jelzése nélkül, hét, magot szedegető, élethűen megfestett tyúkot látunk, asszociációnk szerint a tyúkudvarban vagy a szemétdombon.

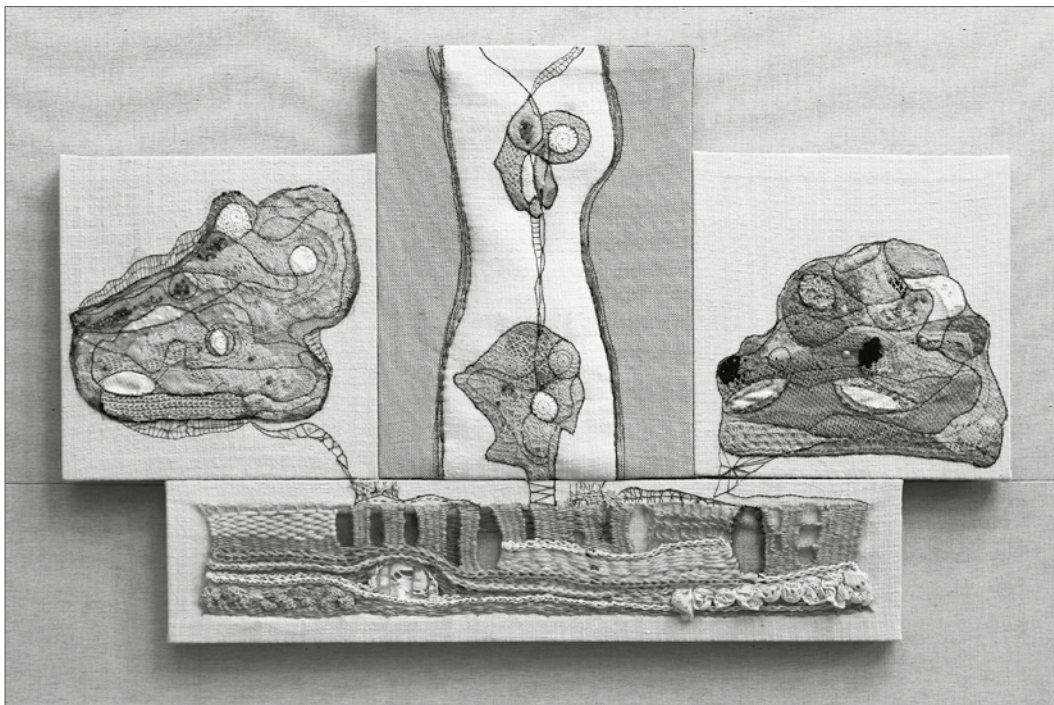
Hadnagy György:
Trianon

Mindkettő beszédes jelkép lehet, közülük nekünk kell választani.

Borbás Helga az expresszív absztrakcióval és lángolóan tüzes pirosakkal megfestett, *Striptease I-III.* c. sorozatán önmagunk lemeztelenítésének emocionális dimenzióit vizsgálja. Németh Miklós mívesen igényes, szecessziós ízlésű grafikáinak ezúttal már a címével is filozofikus kérdéseket vet fel: *Az út, Záróra, Szent Antal megkísértése.* Nem nehéz azonosulnunk hőseivel, a kietlen tájon vezető, különös úton zárandókló vándorral, a lepukkant sörözőből zárórakor távozó, fájdalmas magányában is elegáns nőalakkal, vagy az eszményei és a pillanatnyi vágyai között őrlődő szent remetével.

Rusztikus felületű, kevésbé részletező figuráit ezúttal agyagból égette Szabolcs Péter, aki a szülő-gyermek kapcsolat mélyrétegeit vizsgálja. *A tékozló fiú* c. kompozíción a bűnbánó ifjú és az apa kettőse mellett a hazatérő idősebb fiú és a szolgálakja is megjelenik. *A Megbocsátás* gyakor-

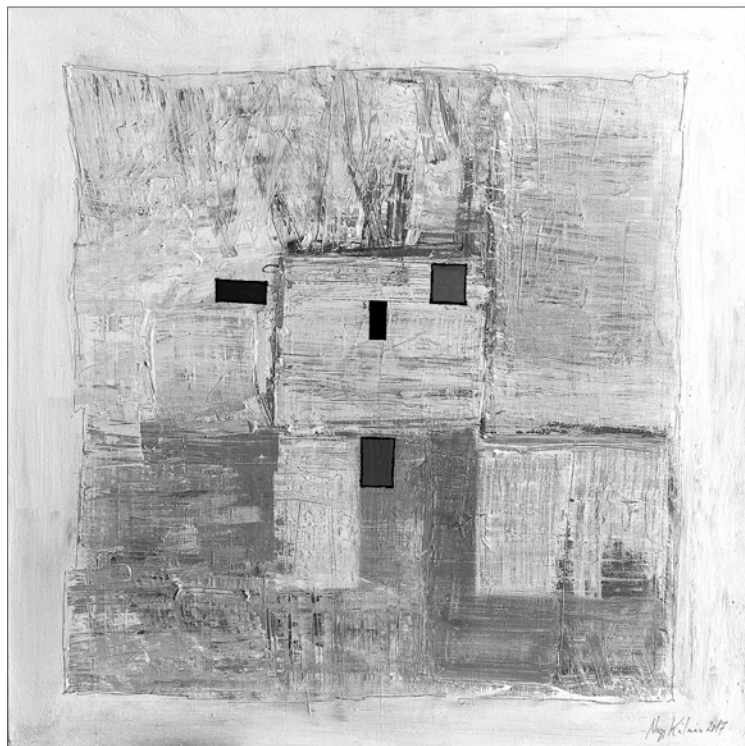
H. Póka Emőke: Reinkarnáció

latilag ugyanennek a szerető, egyik oldalról alázatos, a másiktól befogadó gesztusnak egy másik vetületét mutatja, míg az Áldás esetében a fiatal erősíti az útra készülő öreget. Horváth László négy érmén a tárgy-kultúránknak egy világpusztító civilizációs kataklizmát követő megmaradási esélyeiről medítál. *Tört fal* c. kisplasztikáján a fényes – krómaccél – kereszt töri át az embereket egymástól elválasztó, reménytelenül vastagnak látszó, rozsdás falat, és nyit utat a sötétségbe bevilágító fénysugárnak.

Különös kérdéssel szembesíti a nézőt Monok Balázs *Favágó nő* c. szobra. Egy fekete fából faragott, ívesen hátrahajló, a kezében tartott fejszét hátulról indított, hatalmas csapásra lendítő nőalak a szereplője, aki előtt óriási keményfa kockatömb képezi tevékenysége tárgyát. A művész csupán megfogalmazni segít a kérdést, pontosabban kérdéseket – miért a nő?; mit farag?; nem túl nagy a feladat? stb. –, a válasz ránk marad. Hasonlóan talányosak Tóth Norbert alkotásai is. A *Parabola* és a *Füstelszívó ventilátorok* c. két vászon a modern társasházak tetején

lévő két jellegzetes ipari formát emel esztétikai értéket hordozó motívummá, miközben a másik oldalról éppen a kiüresedés és a dehumanizáció szimbólumának is tekinthetők. A festő *Les Meules a Petrikeresztúr* c. sorozata Claude Monet kazlakat ábrázoló, ismert szériáját idézi fel, azonban olyan módon, hogy a három részből álló sorozat mindegyik, keretezetlen tájképéhez egy-egy bekeretezett Orbit-cukorkás doboz tartozik, ezáltal a mai gépies, szerizált tárgy-kultúrát a természetes tájban megjelenő, és bár emberkéz alkotta, de természetes anyagból lévő, egyforma objektumok sorával állítja szembe.

Szürrealista megközelítésekkel találkozunk Buday Mihály és Szényi Zoltán festményein. Előbbinek *A bűn angyalai I-III.* c. triptichonja a bennünk élő démoni, és mégis édes emlékképekre, arcokra utal. A mintegy tudatalattiból, elmosódottan a felszínre bukkanó személyek és helyszínek mindegyikéhez egy-egy csaknem elfeledett történet vagy érzés kapcsolódhat. Szényi Zoltán *Kronosz és Kairosz I-II.* c. festményei-

Nagy Kálmán:
Patchwork

vel határozottan filozófiai síkon mozog. Már a cím is szembe állítja az időt, mint folyamatot az időponttal, amikor valami jelentős esemény következik be. Szényi egész művészi gondolatvilágának egyik alapélménye az idő óra-motívummal jelképezett múlása, és e folyamatosan áramló entitáson belül emel ki egy-egy jelentős pillanatot vagy konkrét idő-(vagyis élet-)szakaszt, amikor a későbbiekre kihatással bíró dolog történt, illetve zajlott le, amire épület- vagy írásrészletekkel, esetleg egy arccal utal.

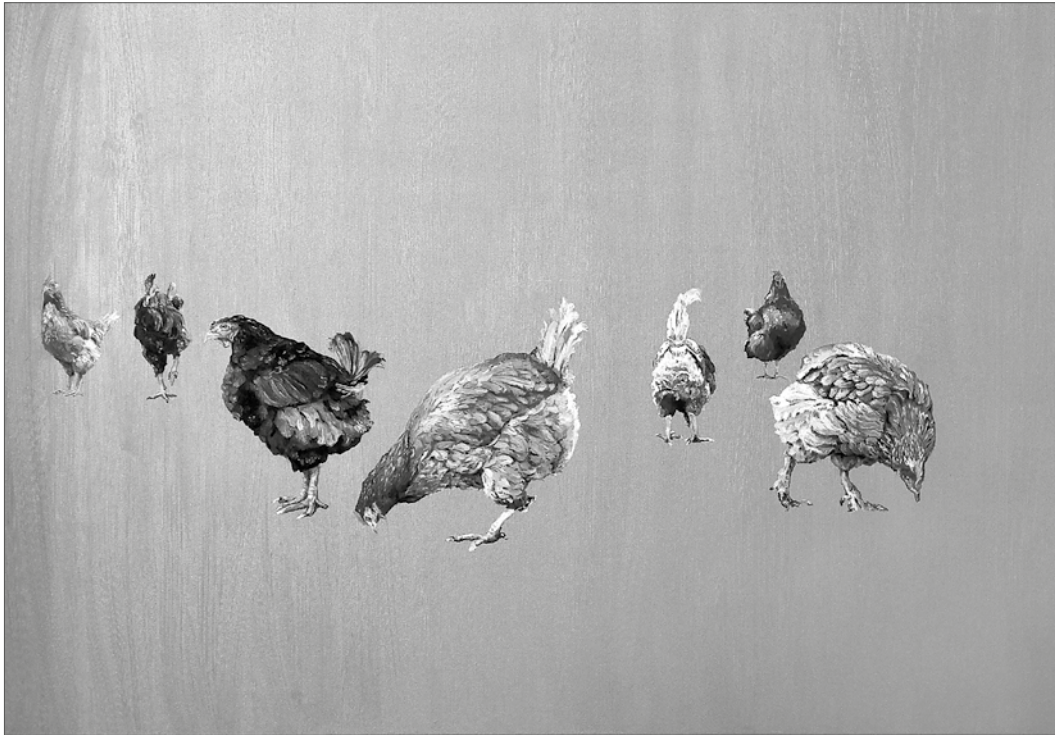
Másfajta látomást állít elénk Horváth László Adrián, aki *Szédület* c. képe alatt Szabó Lőrinc hasonló című versét is feltüntette. Nem könnyű eldönteni, hogy ez esetben melyik illusztrálja a másikat. A modern város sziluettje fölötti kőboltozaton égbe nyúló, havas sziklahegy magasodik, köti össze az égi és a földi szférát, és mutat csúcsával felfelé törően az előbbi felé. Ugyancsak a misztika jelenik meg Karner László képein, de egészen más formában. A *Jelek I-II.* c. kompozícióin egy felismerhetetlen, ezért titokzatos civilizáció két sztelén, illetve vöröslő, láng-szerű áradásban megje-

lenő jel-lenyomatai tűnnek fel, míg a *Kitörés* inkább heves érzelmi, mint természeti, vulkanikus folyamatot asszociál.

Tánczos György enyhén erotikus töltetű *Csúsztatások*-triptichonján víz alatti nézőpontból úszó-lebegő, ruhátlan nőalakok testét láthatjuk. A vízen átszűrődő napfénynek a figurák bőrén látszó, izgalmasan vibráló megtörését – a felnagyított fényképet idéző középső résszel szemben – a két oldalsó ábrázoláson a képsík vízszintes felhasogatása és az így keletkező csíkok egymáshoz való enyhe eltolása fokozza bizarrá. Tánczos alkotásával bizonyos szempontból rokonítható Farkas Ferenc három kisplasztikája. Szereplőik ugyanis hasonlóan paszszív módon vannak jelen, minden konkrét cselekvés nélkül. Az *Éjszaka* kicsapongástól megfáradt, ruhátlan nőalakja, vagy a szólanul ülő mester és a mellette álldogáló ifjú tanítvány (*Humanisták*) mozdulatlan alakja ugyanúgy nélkülöz bármiféle akciót, mint a *Műterem IV.* figura-kettőse. Itt a festő az ülő modell előtt áll, de nem festi a beállított nőalakot, hanem leeresztett kezében tartva az ecsetet csupán szemléli őt. A hangsúly a folyamat érzékeltetése helyett a hangulatot hordozó pillanatra kerül.

A tárlatlátogatók többsége alighanem kissé értetlenül áll meg Fabók-Dobribán Fatime *A tettvágy hiábavalóságának vázlat* c. nagyméretű akvarellje előtt, aminek értelmezéséhez a művész külön műleírást is mellékel, ami viszont nem tűnik teljesen adekvátnak a művel. Talán szerencsésebb lett volna, hogy ha már az alkotó csupán egyetlen munkával szerepel, az ne egy funkcióját tekintve kevés támpontot nyújtó vázlat legyen.

Néhány művész az empirikus valóságon túllépve a nonfiguratív szférában találta meg a mondanivalójának megfelelő eszköztárat. Érdekes módon mind a négy ide sorolható alkotó munkáin – egymástól függetlenül, és más-más módon – hangsúlyos szerepet kap a feszes, geometrikus struktúrára építő konstruktív gondolkodásmód. Budaházi Tibor *Hédervári jelek* c. táblája a piszkos,

Gombos Zsófia: Cím nélkül

ásatag hatású felületen a CKHK betűket ismétli különböző módon, miközben az alsó részen tükörképben látott betűsor az egyéb-

Borbás Helga:
Striptease II.

ként piszkosfehér képfelület jobb alsó felét kitöltő, vertikális irányban vibrálóan csíkozott szürke téglalapban jelenik meg. Nagy Kálmán alkotásain (*Patchwork*, *Szürkálom*, *Hóolvadás*) a szabályos, általában homogén színeket hordozó négyszögek úszni látszanak a kép síkjával párhuzamosan, amihez a háttérrel két esetben is világos négyzetek rácsszerkezete képezi. Pál Kátja elegánsan steril, tiszta színeket hordozó, szabálytalan körvonalú alkotásai (*Nyissa ki az ajtót!*, *Fehér kocka piros falon*) a térbeliség illúzióját optikai csalódás segítségével, háromdimenziós geometrikus formák vizionálásával, azonban a síkhoz ragaszkodva keltik a szemlélőben. Nagy Szilvia két tűzzománca (*Fekete-fehér I-II.*) a feszesen geometrikus rácsszerkezetet a két „nemszín” éles kontrasztjával hangsúlyozza, és az alap struktúrába illesztett tükör-darabokban feltűnő kép, illetve a merőleges egyenesekkel határolt felületeken megjelenő lírai hullámvonalak révén kialakított újabb éles kontraszttal variálja.

A képző- és az iparművészet határmezsgyéjén mozog alkotásaival az egyaránt kel-

Németh János:

Varjú

leemesen természetes anyagokat használó Németh János, Hadnagy György és H. Póka Emőke. Németh két ízes kerámia varjúja (*Varjú I-II.*) kitűnően és rendkívül ízesen jellemzi a madár jellegzetes mozdulatait. A *Vénusz születése* c. nagyméretű, domborművekkel díszített edény a Kossuth-díjas művész egyik remeke, melyen az antik mitológia habokból kiemelkedő szépséges istennőjével átellenes oldalon a szigonyt és halat tartó tengeristen, Neptunusz atlétatrikót és kalapot viselő legényke formájában feltűnve kapcsolja össze a két kultúrkör ikonográfiáját. Hadnagy György mivesen kidolgozott fa kispasztikái három különböző irányba mutatnak. Az *Európa elrablása* ugyancsak antik mitológiai témát dolgoz fel, a *Trianon* hazánk tragikus sorsfordító eseményének állít emléket – amelyen a gyermekét sirató anya képében Hungária tartja ölében a megcsonkított ország körvonalait –, míg a *Metamorfózis* c. munka biomorfnak mondható, és a fa textúrájában és anyagában rejlő lehetőségek maximális kihasználására törekszik. H. Póka Emőke figurális asszociációkat is ébresztő, alapjában mégis inkább absztraktnak mondható magas színvona-

lon megoldott, sokféle technikát ötvöző textilképei (*Frivolitás, Forrás, Reinkarnáció*) nőiesen hajladosó vonaljátékukkal és az anyagukból, valamint színvilágukból eredeztethető kellemesen meleg érzetükkel hódítanak.

A 2018-as Zalaegerszegi Szalon a fentiek tükrében meglehetősen színes és érdekfeszítően izgalmas képet állít elénk. Pillanatfelvételt ad a város művészeti életéről, és ennek gazdagsága igazolja említett tételünket az itteni művészet súlyáról. A tárlaton szereplő alkotók nem törekednek újabb fejezetekkel megtoldani az extrémításra törekvő, jó eséllyel csupán fellángolás-szerű mainstream trendek történetét, sokkal inkább a vizuális nyelvezet már kikristályosodott, igényes, de szélesebb rétegekhez szóló regiszterein szólaltatják meg narratívájukat. Fontos számukra a közönséggel való kapcsolatuk, a vele történő kommunikáció, és mindez beigazoltnak látszik azt, hogy az ilyen jellegű, átfogó, területi merítés igényével szervezett kiállításokra továbbra is komoly szükség van.